

Preplata	Godišnja . . . Din 72— Polugodišnja . . . Din 36— Trimestrijska . . . Din 18—	Uredništvo i uprava: Kundurđiluk ulica broj 2	izlazi svakog petka
God. I.	Preplata za inostranstvo Godišnje Din 120—	29. novembra 1935. Sarajevo	Br. 9.

Džemaludin Čaušević:

Kur'an i ramazan

r'an na pamet služili su drugim kao učitelji i vodiči. Osim toga Kur'an se je učio i u namazu pa je radi toga morao svaki musliman da nešto nauči iz Kur'ana. Tako je što Kur'an još za života Božijeg odabranika i pisano i usmeno bio sačuvan. Tako je nastalo da u Islamskom svijetu vazda postoji po nekoliko stotina hiljada ljudi, koji na pamet znaju Kur'an i svaki dan ga uče. Zato i jest Kur'an knjiga, koja se najviše čita i uči. Abdullah sin Amrov, a unuk Asov kaže da je pitao Božijeg poslanika Muhammeda: »Za koliko dana trebam pročitati cijeli Kur'an?« Kada mu je Pejgamber kazao u mjesecu jednom, Abdullah sin Amrov je rekao: »Ja mogu brže i bolje od toga. Onda mi je Pejgamber rekao: »Pa pročitaj sav Kur'an svako dvadeset dana«. Na ponovno traženje Abdullahu da može u kraćem roku pročitati sav Kur'an, Pejgamber mu je kazao, da može pročitati sav Kur'an u petnaest ili deset dana, a manje nije dozvolio. Iz ovoga se vidi koliko su pažnju posvećivali prvi muslimani pamaćenju Kur'ana i njegovu učenju.

Ovo i jest velika odlika Kur'ana što kod Terrata i Indija nema. Ovo nam jasno dokazuje da je Božiji odabranik Muhammed poslat da očisti po Bogu postavljeni Pravac, Božiju vjeru, od svega onoga što su joj ljudi dodavali.

Ušedi drugo poglavlje Kur'ana, a naročito pročitavši ajete 21, 22, 23 i 24, koji glase u prevodu: »O ljudi, pokoravajte se svome Gospodaru, koji je stvorio i u one prije vas, pa da se očuvate i spasite.« »Pokoravajte se« namu, koji je učinio za vas zemlju kao postelju, (duks), a nebo kao visoki krov i koji vam spušta vodu iz visina, pomoću koje vam hrano-vorne plodove proizvoda za vašu hranu, pa nenoste Mu dodavati i zamisliti nikakvog društva, kad bi znate da Njemu silnog nema.« »Ako se vi nlažite u sumnji u pogledu onoga, što smo mi u razmacima stavljali na srce i jezik našim slugi Muhammedu (naime o Kur'anu) pa donesite makar jedno slično poglavlje Njegovim poglavljima, i pozovite u pomoć sve one, koje oim Bogu oblažavate i dokazite istinitost vaše tvrdnje (naime da je Kur'an po Muhammedu sastavljena knjiga), ako ne uopće istinu govorite.« »Ako ovo ne učinite, a sigurno učinili nećete, onda biće vaše vatre, i gorivo ljudi i kamene, a koja je pripravnica za vernjke«. Stekao sam uvjerenje da Bog upozoravajući cijelo ljudstvo na svoju neizmjeru moć, poziva sve ljude da samo Njemu služe i da ne po-seju robovi svoje izmisljotičke, ali da robuju Njemu i gorivo ljudi i kamena, pa da tako steknu sreću i blaženstvo u oba života. Nadalje uvjerio sam se da je Kur'an zbilja Božijih objava i da Njemu slično ljudski um sastaviti ne može. Bog eto poziva sve one koji misle da je Kur'an ljudsko djelo i koji kažu da je Kur'an po Muhammedu — koji nije znao ni čitati ni pisati — sastavljeno djelo, poziva Allah sve takove ljude da makar jedno slično poglavlje kur'anskim poglavljima sastave.

Ovaj javni poziv kroz hiljadu i tri stotade i pedeset i četiri godine, pročitali su i prijatelji i neprijatelji Kur'ana, svi filozofi i velučini ljudi pa, Boga mi, ne pojavi se ni jedan sa dokazom u ruci. Za one ljude koji su slijepi a imaju oči, gluhi a imaju uši i one, koji ne pristaju na istinu, a imaju srce i ono Božansko svjetlo i um i razum, Bog je odredio vječno poniženje, koje se prikazuje u obliku vatre, koja priž sve one, koji ne vjeruju u Božije objave. Teško i preteško je stanje onih koji lažu protiv Božijih objava, vidi Allah!

Iz trećega ajeta četrdeset četvrtog poglavlja razumimo, da su Božije objave počele su jednoj blagoslovenoj noći, dok iz devedeset sedmog poglavlja doznajemo da je objavljivanje Kur'ana počelo u jednu vrijednu noć, u kojoj sa Božijom dozvolom sazlaze meleki i Duš, i u kojoj mir i spas vlada sve do zore. Ovo 44 i 97 poglavlje objavljeno je u Mekki i iz gornjih ajeta razumimo da je Resullullah počeo dokazati Božiju objavu sa jednoj blagoslovenoj i vrijednoj noći. Iz istu činjenicu otkriva u drugom poglavlju koje je objavljeno u Medini razumijevamo, da je Kur'an počeo do-laziti u mjesecu ramazana. Prema tome ona blagoslovena i vrijedna noć treba da se sadržaj u mjesecu ramaza-nu. Tako se prema nekim znakovima u smetku-kadri utvrdilo da je to već jedna od zadnjih deset noći ramazana i da ona traje 27 noć toga mjeseca, i u toj noći svako ko vrlo vjerljivo noć — ležati-kadr, Pobožni perzijski pjesnik veli: »Her šeh sebi kadrest eger tu kadr dani — svaka je noć vrijedna ako je ti čijenji i sa dobrim djelo-ma vrijednost povećaje, što je tačno. U drugom poglavlju 183, 184, 185 ajeti sadrže priču o postu u ramazanu i o Kur'anu, pa ovo u prijevodu donosim »O vi, koji vjerujete propi-suje se vama (stavlja se u dužnost vama) post, kao što je propisat bio i na one prije vas, da se vi postom oču-gate od grijeha.« »(Ovaj post) je u brojanju danima (dvadeset devet ili trideset dana) pa ko od vas bude bo-lestan, ili na drugom putovanju (i bude zbog toga mrsio) napočite otkazati dana koliko je mrsio, dok na one koji zbog starosti ždaju moguću da poste, propi-suje se da nahrane po jednom slič-nom razumu sa svaki dan, koji bude mrs-iti, kopod svojojtoljno bude činio i vi-še dobro ta je dobro u njegovu korist (a u svakom slučaju) da posite bude i za vas ako vi to znate.« — Oni bro-jent dani sa mjesec ramazan u kome je post postavljen, koji je post po cijeli čovječanstvo putokaz i koji naj-jasnijim dokazima opisuje pravi uti-tek, koji razstavlja istinu od neistine, pa tko od vas sazna da je nastupio mjesec ramazan nek ga post, ko bude bolestan ili na putu (bude mrs-iti) neka post onoliko dana, koliko je mrsio (kada odzdravi ili kad se povrati sa puta). Bog hoće ono što je za nas lakše, a neće ono, što je za vas teže, da vi postite dan za dan broj dana u potpunosti i da Boga služite i uveličavate zahvaljujući Njemu što vas je poveo pravim putem.

Iz ovoga zadnjeg ajeta razumimo pošto jasno sadržaj, da se post dolazi Božijem poslaniku Muhammedu baš u ramazanu, i to prije hiljadu i tri stotine i sedeset i devet godina. Svi prvi muslimani koji su vazda bili uz Božijeg poslanika Muhammeda složni su u tome da je prvih pet ajeta 96-

tog poglavlja najprije objavljena. To pet ajeta u prijevodu glasi: »Čitaj, pomoću imena tvoga Gospodara koji sve stvara.« »On je čovjeka stvorio od usitrene krvi.« — »Čitaj, tvoj je gospodar najdardržljiviji.« — »On je onaj, koji nauči čovjeka da piše sa perom.« — »Koji nauči čovjeka i ono što nije znao.« — Kako se vidi, ovakva ajeti-ma se jasno upozorava na veliku Božiju moć i na važnost pera i ka-lema. Jer pero i kalem je najlache po-mogu za čitajući i poučavajući nauku Božijoj vjeri, i za buđenje i dizanje ljudski u mrtvili.« — »Čitaj i piši, prave su zapovijedi cijelom čovječanstvu. Zato su prvi muslimani vrlo mnogo i snažno gašli nauku i štitići avre vrste znanosti. Pošto je Kur'an počeo dolaziti u ramazan, te pošto je On zbir-ka Božijih objava i kao takav sadrži u sebi najjasniju pouku o Božijoj vjeri, to se Kur'an vrlo mnogo uči i čita. U svim pokrajinama gdje ima muslimana to se čini. Naročito je uobičajeno da se uz ramazan mnogo više uči i sluša Kur'an što se više vjeri i sluša sve više privlači duž čovjeka. U Kur'anu su riječi i rečenice tako skladno poredane, da najveći utjecaji koji u tancine poznaaju arapski jezik, priznaju da tako nešto ne može ljudski um ni razumjeti. Kur'an nije ni u obliku pjesme, niti u obliku prostoga govora. On ima svoj naročiti stil, koji nadmašuje sve vrste ljudskih govora. Kur'an opisujući Boga i Njegovu stvaralačku moć ima tako uzvišenu stil-sku smagu s kojom osvaja i srce i dušu, ualijed čega čovjek mora da prizna da ovakav opis može dati samo Onaj, koji sam sebe opisuje, jer onako Njega ne može ljudski um opisati. Kur'an opisujući Božije odabranike i njihovu borbu u postavljanju Božije vjere, prave jasnu pouku cijelom čovječanstvu. Kur'an opisujući posta-nak čovjeka, ne kaže nam kad je to bilo. On ističe samo ono iz čega mo-žemo crpiti pouku, a upućuje pametne i učene ljude da istražuju i pronalaze sve što je korisno za ljudski rod. Zato nije nikakvo čudo, što je znameniti utjecaj i veliki mutesavif (mistik), veliji šejh Muhijiddin el Arabi, koji je živio u petom i šestom stoljeću po hidžri, izmedu ostalih svojih otkrića napisao i rekao: »Kada sam prvi put polazio u Mekku, porodi se u meni želja da razgovorim i sa hazreti Adem-ovom dušom, kao što sam razgovor-ao i sa hazreti Idrisom. A baš, u ovo je-lji, kad sam obilazio Čaba, jedan čov-jek stavi mi ruku na moja prsa i re-če: »Ako ti, Adam, kažeš, jer nisi je bilo što hiljada?« Čudeći se odgo-vorih mu: »Onog Adema koji je praoče sviju ljudi.« »To ti možda želiš onoga zadnjega Adema, a taj je skoro bio, prvi četrdeset hiljada godina«, reče i ode.

Kur'an opisujući stvaranje Adema i njihovu grešku koju su počinili, opredjeljuje i poučava ljude i opisu je i njihovo kađenje i način kako je milostivi Bog kom pokajnicima u svu milost primio i otkazao sa Svojim blagodatima, davši im prve upute o Božijoj vjeri i učinivši ih rodoljublja ljudskog roda, koji je krma Njegova stvaranje. Ovaj opisu dodaje i opisu meleka i šejtana (anđela i satana) tako jasno, da čovjek dolazi do spoznaje da su meleci anđeli koji vodi ljude dobru, a šejtani smaga koja vodi lju-de na zlo. Priznajući ovu pouku Svo-jasnog poziva sve ljude da samo Ter-

tu treba da vrsiti duša je čovjek zdrav i dok mu se usta ne zatvore, jer tada su vrata od kajača zatvorena. Zamislijaši Bogu draga ma u kom obliku bilo, to je najveći grijeh i taj grijeh ne može biti oprostjen. Upravo zato, uim prema ljudima [ljudsko] zajednici, takođe je vrlo teško. Ružno djelo činiči ako si nekora materijalno ili moralno ošteću moraš najprije izravnavati račun. Ako si oštećen, moraš se vratiti na svoj košnjak obratiti Bogu. Na primjer najsve postoje, njeis kljanio i u tom pogledu kriješ si Božije zapovijedi, ti češ se pokajati, napositi i naklanjati sve ono što si propustio i povratiti, to moraš vratiti svoju vjersku dužnost, to se kajanje prima. Ali si ti kras, otio, morao, varao i tako ljudima štetu nanio, moraš najprije štetu namiriti oštećenima, pa onda moliti Boga i obećati da ti vratiš sve da bude primljeno kod Boga.

znate se Boga jer u istinu Allah vjeri
pa i ono što vi radite. Bog ozna-
čuje grobni život kao jedan dan, pa
tada se vraća na svijet i ljudi su po-
nizani za sutra. Naime promislite je-
su li vam vaša djela takova, da vje-
ste duhova čiste i svijetle pred Bogom.
Allah je od vazda i za vazda. On nije
ograničen ni sa vremenom ni sa pro-
storom. Ali On prema nama shvaća
oni opisuju grobni život kao „su-
nje“ i „snu“. Oni koji su bili na svijetu
dan, a onaj drugi nastaje sutra i
svaki pametan čovjek treba da ozbilj-
no promisli, šta je pripremo za su-
tra. Ramazan je vrlo pogodno vrije-
me za to razmišljanje. Uz ramazan se
najviše uči i sluša Kur'an. Uz rama-
zan se najviše tumače Božije zapovi-
jesti. U ovom mjesecu, pojedincu može
da ocijeni kako je čije-život bio. On
li se slažu sa onim, što je Bog na-
redio. Vruća je želja, da svaki musliman
vrši svoju dužnost prema Bogu i
prema ljudskoj zajednici onako kako
Bog naredio i da imajući ne zabo-
rave da su i oni smrtni! naša brać-
ra i sestre. Oni koji su u teškim vrije-
tima učinjena pogrda i zločin, po-
stavo, ljubav, slogu među ljudima. Bog
je iz ljubavi stvorio cijele svijetove i
na ljubavi se osniva сва sreća i blago-
stan cijelog čovječanstva. Čestitam
ramazan svim muslimanima i muslim-
ankama! želim da u zdravlju i ra-
dosti, u miru i ljubavi, u blagom
Boga obilježavaju, da se Njemu služe
da se samo na Njegovu neizmjer-
nu milost pouzdavaju i da bježe od šej-
tana i svakovrsnih zavodnika. Nada-
nje Allah obećava da će svakog gri-
ješnika koji se iskreno pokaje i odbaci
griješenje primiti u Svoju milost bez
ikakvih razlika. Oni koji se žele i pre-
ma Adamu i Havvi učiniti, da se
kajanje prima, a čije se ne prima Al-
lah je opisao u 77 i 78 njezi u četvr-
tom poglavlju: „Nije je obećanje da
će primiti tevu i kajanje sa mo-
noh ljudi koji zbog svoje glupo-
sti i neznanja izvrše ružno djelo pa se
njoj kaje. Oni koji se kaje, da se sa
njihovo kajanje primi. Bog je koji
sva zla i Njegova je odluka najbolja.“

Šakom u svijest i savjes

Pratci našu čestitu žetvunu inace
 nam pokatkad priliku da naiđem na
 nekogoj napisi, naročito u konfesional-
 no opredijeljenoj štampi, u kojoj se
 napadama na muslimani sa razne
 stranice i vidova. Preko takvih na-
 pada prelazao sam uvijek u sa-
 stavljanju, jer sam se uvijek bio
 uvjestr da takve napise mogu pri-
 dati kojekakva neodgovorna i neura-
 vniljiva novinarstva pikarala, bilo o-
 et da su potekli iz jednostranih inte-
 resa vjerske proganjanje drugih reli-
 gija. Ali, kad god toga naiđem, ja-
 kodaj se ne mogu potpuno odvo-
 jiti od prošlog razloga što su to i naš
 služaslužitelji i što su izjavili sa
 broj ljudi, na čije, iako dužno, re-
 zultate kojejvane mi muslimani kao pripa-
 dnik Islama ne reflektiramo. Ali me-
 njaj, kad jedan takav napad, taj na-
 pad može biti težak i barbarijski jer
 to je i jedan od asada izrečen i uči-
 njeno na Islam i muslimane od
 strane kulturnih kršćanskih zaneše-
 nika, kada, velim, jedan takav na-
 pad potlije iz pera čuvenoga naučnika
 i jednog od najvećih naučnika
 18.

Interesiraju se već od duže vreme psihološkom naukom, a naročito originalnim i savremenim njezinim pravcima: psihaanalizom, pored ostalog i psihoanalizom, ali i psihoanalizom profesora beogradskog univerziteta g. Nikole M. Popovića. Čitali su njegovo djelo "Predavanja iz psihaanalize", koja je g. profesor držao već nekoliko na Kolarevim univerzitetu u Beogradu, ali bez obzira na to, oni su se ipak odlučili na posjetu g. profesora u ovoj oblasti nauke, svakako pred mnogobrojnim slušaocima, naišao sam na njega u pasu, koji me je zaprepastio i čitali koješta sam uzeo da napišem o njemu, ali kao rečen. Naprimedba da ovo nije bilo ništa novo, ali da sam se ipak kao religiju nije potrebno braniti, jer onim ko hoće da stvar objektivno osmatra, nego ono iznenađujućih karakteristike vremena pa je morala izvesti i kao religiju nije potrebno braniti. Iznenađujućih ljudi koji se smatraju moćnim

[illegible][illegible]

djela vazda rađe, pa kada im smrt postane očevidna, onda izgovore sevo i se sad pokajahu, niti onih koji ka nevjernici umiru, za takove smo mi prijavili bolnu kaznu.

me koju obrađuje, iz čega izlazi da se i sam sa tom tvrdnjom slaže.

[illegible]

Nosmojme je, da se je je profesor Nikola M. Popović najozbiljnije i najsvajetnije pripremao kada je pristupio obradi ovih predavanja iz psihološke analize, što mu čak prikazuje i izvješni strani stručnjaci, smatrajući njegova djela iz psihološke od opsteg a i iz drugih naučnih područja, kao da je to tako od njegovog naučnog naučnika, zašto se gosp. Nikola M. Popović nije malo potrudio – a to mu je bila dužnost – na barem površno upoznanje s njim, da ne bi ovako nenačini i nadan ispeo. Ako bi ovo omasku odobrio, zatvor analizi psihološke analize, to bi se došlo do rezultata vrlo nezgodnih po ličnost gosp. Nikola M. Popovića, koji kao naučnik bezumlavo mora biti objektivni, i nije dorasao imenu naučnika. Jednako je karakteristično napomenuti da u cijelom nizu predavanja nisam našao ni na kakvu drugu tvrdnju psihijatra Paula Maga nego jedino na onu koju sam naveo. Osim toga pročitao sam njegovo djelo, ali nisam našao samog njeno osnivača Sigmunda Frojda, koji su u gosp. Popoviću službu služili kao izvor pri obradi ovih svojih predavanja, pa u njima ni gdje ne nađoh nikakvu tvrdnju koju je eto g. profesor ispisao negdje u svim psihijatra Maga. Nađo, da su u njemu interesi i dokazani materijal za te njegove tvrdnje, ali ne mogu biti ni u predavanjima Maga, ni na čemu osnov vapo Magove mišljenja.

[illegible]

Hasan Đikić, učitelj.

Pretplatite - ISLAMSKI GLAS

Ulomci iz predavanja o ženi

Prije neki dan u dupke punim predor-
tama ženskog pokreta održao je predava-
nje „O ženi u sliker, naczi i umjetnosti“
g. Kulenović, akad. slikar. Publiku je svo-
ga predstavljala omladina, omladina oba
pola što ga životinje sa zadovoljstvom
podvlači, aludirajući na sterilnost gospo-
da je aktivna samo u akcijama koje se
intenciju.

Malo upozorenja! Nisu ovo u pero hvatane riječi predavača, nego cavi, pokušaj rekonstrukcije nekoliko od onih istina, argumenata nakalemljenih na glavnu os, koje kako kaže sam g. Kalenović nemaju tendencu sugestivnosti. Trudiću se da ne otstupam.

U malom idiličnom seocetu na Viali, koja još onda nije tekla u pravcu sada nacionalističkog Danciga, vodila su govor dva čovjeka. Žeromaki, premijer književnosti jedne kulturne Poljake, koji u svojim djelima prvi put izvlači ženu na pozornicu, da stavi; kako se zove? I nađ predavač

— Zašto ste uzeli ženu kao takvu?
— Šta, zar vi mislite da ću ja pisati o Ksantipi, Katarini, o ženama koje nisu žene glasio je odgovor.

Tako negdje počinje g. Kulenović. Ne pri-
bjegava čudima, misli naučno i specifičnom
dikcijom izlaže.

Ne postoji sudbins, ne postoji udes ni zla
žemina kob po kojoj zbog prvog grijeha pri-
pada samo kuhinji i ono fiziološko: rada-
nje. Ni smrt ne postoji. Ona je proces, faza
razvića, tačka na neprekidnoj liniji života,
karakteristika njegova.

Hiljade ljeta unazad. Matrijarhat je po-
duzeo rasceplio u kojem žena vodi glavnu ri-
ječ. Čovjek u pomaćanju sredstava za egz-
istenciju prisiljen je da danima napušta
ognjište, kako bi održao goli život i osigur-
ao korica hijeba. Na ženi ostaje kuća. Ona
preparira, prerade ono što joj maš do-
nosi, obrađuje zemlju, proizvodi, stojič je
gardeniva. Rukovalac proizvodnje, prisva-
ja postepenu ulogu, ekonomaku i socijalnu
prevlast. Kao senzloradnik prvi je pomen

Prelazi u patrijarhalnost uslovljen je spolnim istim ekonomskim momentima: produkcijom, nužnošću. Savršenije uslovljava zadržava omogućujući čovjeku lakši život. Više ne odlazi od kuće. Plug prelazi u augevru ruke, žena se potiskuje, (kultiviraju grubost njegova stvorenu u borbi s elementima), tone u ovisnost. Prvi dan potiskivanja, degradacije nizine

Dalje, u posljednje stoljeće. Predavač ilustracije bijedu, za čovječanstvo straman položaja žene na svim mrljama globusa. U Indiji kaže: vidio sam ženu gdje vuče plug a muž drži ručicu i šiba je bitcem. Orijent još osporava ma kakvo pravo. Zapad najmanje prednaje tačke savremene Evrope: engleski London i francuski Paris čine to isto sam u rukavcima. Tako i kod nas. Svugdje žene svih naroda imaju zajedničku ulogu seksualnog i intelektualnog ropstva koju im

Pa šta je učinila, šta je pridonijela čvrjeđivanju vječanstvu da joj priznamo ravnopravnost, vidu, zaboravljajući na granicu koju joj (?) je postavio usud. I ako je nešto dala, nije li to produkt muškarca potpisani po taštosti?

Čudno pitanje. Nakazalno, dogmatski: provociranje onih što govore, što je potje-
njuju a puni naklonošći, sentimentima ljube-
ruke, gmifu za njom, ukazuju lice ispo-

Danas muškarci gospodare svijetom. Se-
ćaraju po laboratorijima, prkaju po bi-
bliotekama, potcjenjuju lijepi ali nedostoj-
ni pol. I na kraju ga pitaju: šta ste dopri-
nijeli.

Ženaki! Možak je lakši od muljarkoveg usvajke Forel. A polto je možak njerije pameti i znanja, to vam e čist materija istilski, u gramima izvađen argument za inferiornost njezinu. Je li istina? Prodavač pobija po prilici ovako: bila je slaba proporcionalnost. Možak na analitičkim terazi sama poticao je iz lobanje fene tjalesno sa kraljeve, slaba, neravnična. Malo naučava primjer. Težina mogla dolazi u obzir, al nije i bitna za intelektualnu nadmoć. Me decina više polaze na vijeganje njegova gornje površine. Turgenjev je imao najvika mogaa, al ne i najviše pameti.

Danas ne uspoređujemo ženu s muškar-
cem. Tek pod istim socijalnim, životnim
uslovima možemo govoriti o tome. Treb-
a razmišljati: ona je prirodno ovisna o muškar-
cu, ali toliko koliko i on od nje. Ime čovjek

